https://dergipark.org.tr/tr/pub/igdirsosbilder

Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi

E-ISSN: 2147-6152

Yıl 15, Sayı 41, Ocak 2026

[Araştırma Makalesi] **Atıf/Citation**: Yıldırım, N. E. (2026). "Vergi Gelirleri, Ekonomik Büyüme ve Enflasyonun Yolsuzluk Üzerine Etkileri: Türkiye Örneği (1995-2022)", *Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. (41): s. 374-390. **Gönderim Tarihi**: 21.10.2025 **Kabul ve Yayın Tarihi**: 21.01.2026-25.01.2026 **DOI**: 10.54600/igdirsosbilder.1808359

Yazar / Author

Nuh Ekrem YILDIRIM**

Makale Adı / Article Name

Vergi Gelirleri, Ekonomik Büyüme ve Enflasyonun Yolsuzluk Üzerine Etkileri: Türkiye Örneği (1995-2022)

Effects of Tax Revenues, Economic Growth and Inflation on Corruption: The Case of Türkiye (1995-2022)

ÖZ

Alan yazın incelemesi yolsuzluk olgusunun, enflasyon üzerine etkisinin incelendiği oldukça geniş kapsamlı bir literatürün olduğunun bilgisini vermektedir. Bununla birlikte enflasyonun, yolsuzluk üzerindeki etkisinin irdelendiği çalışmaların ise literatürün kısıtlı bir alanını oluşturduğu görülmektedir. Söz konusu nedene bağlı olarak bu çalışmada 1995-2022 zaman aralığında Türkiye ekonomisinde vergi gelirleri, ekonomik büyüme ve enflasyonun yolsuzluk üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Amaç bağlamında değişkenler arasındaki eşbütünleşme ilişkisine yönelik olarak ARDL sınır testi metodolojisi takip edilmektedir. Modele ilişkin uzun vadeli ampirik kanıtlar, vergi gelirleri ve enflasyonun, yolsuzluk üzerinde istatistiki olarak anlamlı, GSYH'nin ise anlamsız olduğunu göstermektedir. Bu kapsamda vergi gelirlerinde meydana gelen %1'lik bir artış, yolsuzluğu yaklaşık olarak %1,77; enflasyonda meydana gelen %1'lik bir artış ise yolsuzluğu yaklaşık olarak %0,89 oranında azaltmaktadır. Kısa vadeli tahmin bulguları, değişkenlerin düzey değerlerine ve/veya gecikme durumlarına göre heterojenlikler içermektedir. Aynı zamanda kısa vadeden uzun vadeye geçiş hızını gösteren hata düzeltme teriminin anlamlı olduğuna ulaşılmaktadır. Modele ilişkin tanısal inceleme testlerine ait otokorelasyon, spesifikasyon, normal dağılım ve değişen varyans varsayımlarının sağlandığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yolsuzluk, ARDL Sınır Testi, Türkiye.

ABSTRACT

A review of the literature reveals that there is an extensive literature on the effects of corruption on inflation. However, it is seen that the studies examining the effect of inflation on corruption constitute a limited area of the literature. For this reason, this study aims to evaluate the effects of tax revenues, economic growth and inflation on corruption in the Turkish economy in the 1995-2022 time period. For this purpose, ARDL bounds testing methodology is followed for the cointegration relationship between the variables. The long-run empirical evidence for the model shows that tax revenues and inflation have a statistically significant impact on corruption, while GDP is insignificant. In this context, a 1% increase in tax revenues increases corruption by approximately 1.77%, while a 1% increase in inflation decreases corruption by approximately 0.89%. The short-term estimation findings are heterogeneous depending on the level values and/or lags of the variables. At the same time, the error correction term indicating the speed of transition from short to long term is found to be significant. Diagnostic tests of the model for autocorrelation, specification, normal distribution and heteroscedasticity are also found to be significant.

Keywords: Corruption, ARDL Bound Test, Türkiye

* Öğr.Gör.Dr., Akdeniz Üniversitesi- Korkuteli MYO Finans Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü. nuhekremyildirim@hotmail.com

Extended Abstract

Corruption, defined by the World Bank as the misuse of public office for private gain, creates negativity in public revenues and public expenditures, thereby disrupting budget balance. Furthermore, corruption has political, social, environmental, and economic costs in countries. As a result of corruption, trust declines, democracy weakens, economic development and fair income distribution are disrupted, and poverty, social division, and environmental crisis worsen.

There are many factors involved in public employees engaging in corruption, as follows:

*Lack of ethical and moral behavior among officials working in the tax field: Declining confidence in the legitimacy of the government and tax officials may encourage corruption.

*Low probability of detecting corruption: The ability of tax officials to alter official records can make it difficult to detect corruption.

*Weak punishment and prosecution: It is difficult to determine sanctions that would deter corruption, and research shows that the absence of appropriate sanctions can lead to corruption.

*Inadequate wages paid to public employees: Significant wage disparities between the public and private sectors are causing qualified workers to leave the public sector.

*Corruption enabled by pressure from tax evaders: There is a strong link between tax evasion and corruption, and tax evasion encourages corruption.

*Lack of basic oversight and control by the tax administration: The tax administration must have strong control mechanisms in place to prevent corruption.

*Complexity of tax and customs systems (multiple tax rates and exemptions, tax codes, etc.): The existence of complex, difficult-to-understand tax and customs systems harbors the potential for corruption.

*Granting broad discretionary powers to tax and customs officials: Granting tax officials broad authority to determine penalty rates, coupled with the absence of appropriate appeal procedures for penalties, creates significant opportunities for corruption.

*Absence of merit-based hiring in the public sector: The frequent political appointment of public officials will increase corruption.

Although many factors play a role in corruption, particularly bribery, the discretionary power of public officials plays a significant role in corruption. Therefore, not granting public officials broad discretionary power or ensuring that control mechanisms are well-implemented at every level from top to bottom can be effective in combating corruption. Furthermore, protecting the principle of transparency in public administration and increasing its functionality will also be an important measure in the fight against corruption.

Corruption has various costs for countries. These costs are political, social, environmental, and economic.

Generally speaking, there are five key factors behind corruption in countries. The first of these factors is a corrupt government, the second is the officials of a politically corrupt government, the third is the existence of a structure that inspires corrupt practices, especially in developing countries, the fourth is the illegal accumulation of wealth by a corrupt government encouraging others, and fifth, the absence of fear of punishment for corruption.

Countries around the world, both developed and developing, must urgently find solutions to the phenomenon of corruption, which is observed to varying degrees in every country. This is because corruption, which undermines trust in the state, harms societies economically, socially, and in other ways. In this regard, it is particularly important to implement fiscal reforms, especially tax policies, and to regulate criminal conditions. In the phenomenon of corruption, which also negatively affects macroeconomic balances and social welfare, ensuring public-private integration, focusing on education, creating tax awareness and an optimal tax system, establishing a fair wage level in the public sector, strengthening public oversight mechanisms, and enlightening the public are some important initiatives that may be beneficial.

Most studies in the literature focus on the relationship between corruption and economic growth or corruption and tax revenues. However, this study, which evaluates the relationship between tax revenues, economic growth, inflation, and corruption together, is expected to contribute to the literature by distinguishing itself from other studies. This forms the basis of the study.

This study aims to evaluate the effects of tax revenues, economic growth, and inflation on corruption in the Turkish economy between 1995 and 2022. In this context, the scope of the study is limited to the effects on

corruption analyzed within the study, the parameters of tax revenues, economic growth, and inflation, the time series 1995-2022, and Turkey. This also indicates the limitations of the study. According to the findings, tax revenues and inflation reduce the corruption index in the long term. A 1% increase in tax revenues increases corruption by approximately 1.77%, while a 1% increase in inflation decreases corruption by approximately 0.89%. Therefore, it is considered that tax revenues affect corruption to a greater extent than inflation.

A decline in purchasing power due to rising inflation rates can lead to easier access to avenues of corruption, while an increase in taxes can also cause institutions/businesses to engage in corruption. This situation, along with inflation, necessitates the prioritization of policies aimed at more optimal determination of tax revenues by decision-makers. Based on this research, it is thought that more empirical studies would be beneficial in guiding policymakers.

Giriş

Ülkelerde ekonomik, sosyal vb. açılardan büyük olumsuz etkiler bırakan yolsuzluk konusunda son yıllarda literatürde önemli araştırmalar yapılmıştır. Yolsuzluk gelişmiş ve gelişmekte olan her ülkede farklı derecelerde görülmektedir. Ülkelerin farklı ekonomik, siyasi yapıları göz önüne alındığında, yolsuzlukla mücadelede alınacak önlemlerin de o doğrultuda ele alınması gereklidir.

Medyada ve sivil toplumda, iş dünyasında, hükümette, mahkemelerde, ayrıca sağlık ve eğitimden altyapı ve spora kadar tüm sektörlerde görülebilen yolsuzluk; siyaset dünyasından halka kadar herkesi kapsayabilir. Tanımı, etkileri, nedenleri ve önlenmesi konusunda tartışmalar bulunan yolsuzluğun ülkelerde ekonomik büyüme başta olmak üzere birçok açıdan olumsuz etkileri söz konusudur. En basit tanımıyla yolsuzluk; kamu görevinin özel çıkarlar için kötüye kullanılması olarak tanımlanmaktadır.

Literatürde yapılan araştırmaların çoğu yolsuzluk ve ekonomik büyüme ilişkisi ya da yolsuzluk ile vergi gelirleri üzerine odaklanmaktadır. Ancak vergi gelirleri, ekonomik büyüme, enflasyon ve yolsuzluk ilişkisini birlikte değerlendiren bu araştırmanın diğer çalışmalardan ayrışarak literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu durum çalışmanın temel hareket noktasını oluşturmaktadır.

Bu çalışmada 1995-2022 zaman aralığında Türkiye ekonomisinde vergi gelirleri, ekonomik büyüme ve enflasyonun yolsuzluk üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Çalışmanın birinci bölümünde yolsuzluk kavramına kavramsal çerçevede yer verilmiştir. İkinci bölümde literatür özetlenmekte, üçüncü bölümde yolsuzluğa ilişkin yapılan ekonometrik çalışma ele alınmakta ve bulgular yorumlanmaktadır. Çalışmanın sonuç kısmında ise değerlendirmeler yapılmıştır.

1. Kavramsal Çerçeve

Ülkelerin kültürel ve sosyal tarihine, politik ve ekonomik gelişimine bürokratik geleneklerine ve siyasi kökenlerine dayanan yolsuzluk kavramı, ekonomideki kaynakların yanlış yönlendirilmesiyle beraber ekonomik ve sosyal gelişmeyi bozmaktadır (Berksoy ve Yıldırım, 2017: 4). Yolsuzluk dünya genelinde hem yaygın hem de önemlidir. Gelişmekte olan ülkelerde muhtemelen GSYİH'nin büyük bir kısmını oluşturan yolsuzluk, gelişmiş ülkelerde de yaygındır. Gelişmiş ülkelerde kişisel kazançlar için sözleşmeler bazen savunma alanındaki yetkililer tarafından satılmakta, yerel yetkililere ise yerel imarlar için rüşvet verilmektedir (Shleifer ve Vishny, 1993: 599).

Geniş yelpazedeki insan davranışlarını kapsamakta olan yolsuzluk terimini Dünya Bankası; kamu görevinin özel çıkarlar için kötüye kullanılması olarak tanımlamaktadır. Bir yetkilinin rüşvet alması, kabul etmesi veya talep etmesi durumunda kamu görevi kişisel çıkarlar için kötüye kullanılmaktadır. Ayrıca, özel birimlerin rekabet avantajı sağlamak amacıyla kamu politikalarından kaçması için rüşvet teklif etmesi ile kamu kesimi suistimal edilmektedir. Rüşvetin yanı sıra; patronaj ve nepotizm, devlet varlıklarının çalınması, devlet gelirlerinin başka yöne saptırılması yoluyla da kamu görevi kişisel çıkarlar için kötüye kullanılabilir (The World Bank, 1997: 9). Dolayısıyla yolsuzluk, farklı zeminlerde görülebilen bir olgudur.

Hükümet yetkililerinin yolsuzluğa bulaşmasındaki en temel motivasyon genellikle, kişisel kazançtır. Kamu çalışanlarının yolsuzluğa bulaşmasında mali ve mali olmayan birtakım faktörler söz konusu olup Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Kamu Çalışanlarının Yolsuzluğa Bulaşma Nedenleri

Madde	**Açıklama**
*Vergi memurlarının ahlaki ve etik davranış eksikliği	Vergi memurları arasında ahlaki ve etik standartların artırılması, yolsuzluğa karşı ilk savunma hattını oluşturur. Hükümetin meşruiyetine ve vergi memurlarına olan güvenin teşvik edilmesi, yolsuzluğu dizginleyebilir.
*Yolsuzluğun düşük tespit olasılığı	İç denetimlere rağmen vergi tahsilat kayıtlarının incelenmesi, diğer durumlarda bazı yolsuzluk örneklerini ortaya çıkarabilir, tespit edilmekten kaçınmak için resmi kayıtlar vergi memurları tarafından değiştirilebilir. Bu durumda iç vergi denetimi tek başına hem kaçakçılığı hem de yolsuzluğu tespit etmekte başarısız olacaktır. Dolayısıyla üst düzey vergi yöneticilerinin vergi tahsildarlarını denetleme yeteneğinin, yolsuzluğun tespitinde katkısı olabilir.
*Zayıf cezalandırma ve kovuşturma	Yüksek düzeydeki cezalar, yolsuzluğu caydırmak için uygun maliyetli bir araçtır. Yolsuzluğu caydırmaya yönelik yaptırımların belirlenmesi zordur, araştırmalar uygun yaptırımların yokluğunun yüksek yolsuzluk düzeyine yol açabileceğini ortaya koymaktadır.
*Yetersiz ücretler	Kamu görevlileri için adil bir ücret düzeyinin saptanması, yolsuzluğun azaltılmasının gereği olarak kabul edilmektedir. Kamu ve özel sektör arasındaki yüksek ücret farkları, vasıflı işgücünün kamudan ayrılmasına neden olmaktadır.
*Vergi kaçakçılarının baskısı yoluyla fırsat penceresinin boyutu	Vergi kaçakçılığı ve yolsuzluk arasında güçlü bir bağlantı vardır. Vergi kaçakçılığının varlığı, vergi mükelleflerinin yolsuzluğa bulaşma potansiyeli olan vergi memurlarına vermek istedikleri rüşveti artıracağından yolsuzluğa kesinlikle teşvik oluşturacaktır.
*Vergi idaresinin temel gözetim ve kontrolünün bulunmaması	Yolsuzlukta tek taraflı müdahale fırsatlarını önleyecek temel kontrollere ihtiyaç vardır. Örneğin, birini nakit parayla odada yalnız bırakmaya yönelik kontrol süreci oluşturmak yolsuzluğun reçetesidir.
*Vergi ve gümrük sistemlerinin karmaşıklığı	Birçok düzenlemeye konu olan, çoklu vergi oranları ve muafiyetler, vergi kodları vs. sürekli değişiklikler potansiyel olarak yolsuzlukla doludur. Temel düzeyde basitleştirilmiş vergi sistemleri, kamu görevlilerinin dâhil olduğu işlemlerin sayısını ve sonuç olarak yolsuzluk fırsatlarını azaltmaktadır.
*Vergi ve gümrük memurlarının takdir yetkisi	Vergi memurlarına ceza oranlarını belirleme konusunda önemli bir takdir yetkisi verilmişse, bu durum açıkça yolsuzluk için daha büyük fırsatlar yaratır. Uygun itiraz prosedürlerinin bulunmaması, vergi mükelleflerini yolsuzluk yapan vergi yetkililerinin insafına bırakabilir.
*Memurların siyasallaşması	Özellikle vergi bölümlerinde siyasi nedenlerden kaynaklanan personel değişiklikleri kurumsal istikrarı tehlikeye sokar. Kamu görevlilerinin sıklıkla siyasi olarak atanmaları toplumun çıkarlarına hizmet etmek yerine siyasi efendilerinin çıkarlarına hizmet ederler. Kamuda liyakat esaslı işe alımlarının olmaması, yolsuzluğu artırır.

Kaynak: Martinez-Vazquez vd., 2004: 50-59.

Genel olarak bakıldığında, ekonomistler hükümetlerdeki yolsuzluğun arkasında 5 faktörün altını çizmektedir. Birincisi; yozlaşmış bir hükümet, yozlaşmış toplumların ve yozlaşmış başkanların ürünüdür. İkincisi; siyasi açıdan yozlaşmış bir hükümetin memurları, ulusal serveti yasadışı şekilde biriktirmekte ve ülkedeki yolsuzluğun ana kaynağına dönüştürmektedir. Üçüncüsü; gelişmekte olan ülkelerde yaygın toplumsal modalar ve materyalizm gibi bir dizi teşvik ve

zorunluluğun varlığı yolsuzluk niteliğindeki işlemlere ilham vermektedir. Dördüncüsü; yozlaşmış hükümetin yasa dışı servet birikimi, diğerlerini yolsuzluk araçlarına erişmeye teşvik etmektedir. Beşincisi; cezalandırma korkusu olmadığında yolsuzluk çok hızlı yayılmaktadır (Saha ve Ali, 2017: 83-84).

Yolsuzluk; demokrasiyi zayıflatır, güveni aşındırır, ekonomik kalkınmayı engeller, yoksulluğu, sosyal bölünmeyi ve çevresel krizi daha da kötüleştirir. Yolsuzluk; iş dünyasında, hükümette, mahkemelerde, medyada ve sivil toplumda, ayrıca sağlık ve eğitimden altyapı ve spora kadar tüm sektörlerde, her yerde meydana gelebilir. Yolsuzluk; politikacılar, hükümet yetkilileri, kamu görevlileri, iş adamları veya halktan kişiler gibi herkesi kapsayabilir. Yolsuzluk farklı bağlamlara ve değişen koşullara uyum sağlar. Kurallardaki, mevzuattaki ve hatta teknolojideki değişikliklere yanıt olarak gelişebilir (Transparency International, 2025). Yolsuzluğun ülkelere çeşitli maliyetleri olmaktadır (Tablo 2).

Tablo 2. Yolsuzluğun Maliyetleri

Maliyetler	**Açıklama**
Politik Maliyetler	Özgürlükler ve Hukukun Üstünlüğü
Sosyal Maliyetler	Katılımlar ve Hükümete Duyulan Güven
Çevresel Maliyetler	Sağlıklı bir Çevre ve Sürdürülebilir bir Gelecek
Ekonomik Maliyetler	Zenginlik Oluşturma ve Artırma

Kaynak: (Transparency International, 2025).

Çeşitli yolsuzluk türleri olsa da yolsuzluk temelde iki ana kategoriye ayrılır:

*Küçük yolsuzluklar: Düşük maaş alan ve ailelerini beslemek, okul ücretlerini ödemek için kamudan alınan küçük rantlara bağımlı olan kamu görevlileri tarafından uygulanan küçük çaplı yolsuzluklar,

*Büyük yolsuzluklar: Yüksek meblağlı kamu sözleşmelerini ilgilendiren kararlar alan üst düzey kamu görevlilerinin büyük çaplı yolsuzluklarıdır (Ayee, 2002: 8-9).

Yolsuzluk, her toplumda değişen derecelerde de olsa görülen evrensel bir olgudur. Konunun hemen hemen her alanında mevcut olan yolsuzluk, yıllar boyunca katlanarak artmaya devam etmiştir. Bu nedenle tanımı, etkileri, nedenleri ve önlenmesi konusunda tartışmalar bulunmaktadır. Yolsuzluğun anlamı ve kavramındaki farklılıklar nedeniyle çeşitli tartışmalar mevcuttur (Eyo, 2017: 255). Dolayısıyla yolsuzluk kavramına genel bir bakış açısı kazandırmak için ülkelerin siyasi, ekonomik ve sosyal yapılarının farklı olduğu gerçeğini göz önünde bulundurmak gerekir.

Son yıllarda yolsuzluğun makroekonomik sonuçlarına ilişkin önemli araştırmalar yapılmıştır. Bu konuya ilişkin literatürün çoğu yolsuzluğun statik verimlilik, yatırımlar ve ekonomik büyüme üzerindeki etkilerini incelemiştir. Yolsuzlukla ilgili son tartışmalarda eksik olan şey, yolsuzluğun enflasyon üzerindeki etkilerinin incelenmesidir. Enflasyon ile yolsuzluğun bağlantılı olmasının çeşitli nedenleri vardır.

Birincisi; optimal vergilendirme teorisine göre, hükümetlerin senjoraj geliri elde etmesi için enflasyon yaratma güdüsü olabileceğidir. Vergi kaçakçılığı ve vergi toplama maliyetleri, gelir kaynağı olarak hükümetin enflasyon vergisine dayanmasını optimal hale getirebilir. Açıkçası, yolsuzluğun daha fazla olduğu ülkelerde vergi kaçakçılığı ve vergi toplama maliyetleri muhtemelen daha fazla olacaktır.

İkincisi; işletmelerin yolsuzluğa yer altına inerek tepki vermeleri ve dolayısıyla enflasyon vergisine olan bağımlılığı artırmaları muhtemeldir.

Üçüncüsü; yolsuzluk vergilendirilebilir varlıkları ve hükümetin gelir ihtiyacını en çok karşılayan gelirleri azaltan sermaye kaçışına da yol açabilir.

Sonuncusu; gelirleri azaltması ve kamu harcamalarını artırmasıyla yolsuzluk, daha az gelişmiş piyasalara sahip ülkelerde enflasyonist sonuçlar doğuran daha büyük mali açıklara neden olabilir (Al-Mahrubi, 2000: 199).

Bir ekonomide fiyatlar genel düzeyindeki sürekli artışları ifade eden enflasyon kavramı yolsuzluk ile doğrudan ilişkilidir. Çünkü enflasyon döneminde satın alma gücü düşen birey ve kurumlar yasa dışı yollarla ek gelir elde etmeye çalışırlar. Ayrıca, enflasyon ortamında kamu hizmetlerine ulaşmaya çalışan bireyler / kurumlar rüşvet vermeye daha yatkın hale gelebilirler (Hıçkıran, 2025: 2-21).

Yolsuzluğun ilişkili olduğu alanlardan biriside, devletin vergi gelirleridir. Yolsuzluk durumunda kamu harcamalarının kompozisyonu değişmekte ve vergi gelirleri azalmaktadır. Çünkü yolsuzluklar, vergi kaçakçılığı, vergiden kaçınma ve yasal olmayan bir muafiyet şeklini alarak kamu için bir vergi kaybını ortaya çıkarmaktadır. Bu durum ise, kamunun sunduğu mal ve hizmetleri aksatmakta, bu hizmetleri verimsiz kılmakta, kaynakların aşırı tüketimine yol açmakta ve kamu gelirlerinin gerçekleşme oranını beklenenden az çıkmasına neden olmaktadır (Dökmen, 2012: 42).

Ayrıca yapılan son araştırmalar yolsuzluğun; kamunun vergi gelirlerini azalttığını, vergi mükelleflerinin vergi ahlakı üzerinde olumsuz etkiye sahip olduğunu, bir ülkenin vergi yapısını bozduğunu ortaya koymuştur (Mercan, 2021: 14).

Yolsuzluk düzeyi de aynı şekilde ekonomik büyümeyi / ekonomik kalkınmayı etkilemektedir. İktisat literatüründe ekonomik büyüme kavramı üretim olanakları eğrisinin sağa kayması ya da milli gelirdeki yıllık ortaya çıkan artışlar olarak tanımlanmaktadır (Konat ve Arslan, 2020: 1459-1460)

2. Literatür Özeti

Dünya çapında büyük bir olgu olan yolsuzluk, geçtiğimiz on yıllarda akademi, siyaset ve medya çevrelerinden büyük ilgi görmüştür. Yolsuzluğa, ampirik çalışmalarla da artan bir ilgi söz konusu olmuş, mevcut literatür geniş bir şekilde tanımlanmıştır (Liu ve Feng, 2014: 1). Ampirik literatürde başlıca bulgular; yolsuzluğun hem devletin hem özel sektörün yatırım harcamalarını ve kamu hizmetlerinin verimliliğini engelleyerek daha düşük büyümeye yol açma eğiliminde olduğunu göstermektedir (D'agostino vd., 2016: 190).

Aşağıdaki tabloda yolsuzluk ve bazı değişkenler arasında yapılan ulusal / uluslararası araştırmalar gösterilmektedir (Tablo 3).

Tablo 3. Literatür Tablosu

Çalışma	Ülke (ler)	Dönem	Yöntem	Bulgular
Ghura (1998)	39 Afrika Ülkesi	1985-1996	Panel Veri Analizi	Araştırma sonuçları, yolsuzluktaki artışın vergi gelirlerini azalttığını ortaya koymuştur.
Bağdigen ve Beşkaya (2005)	Türkiye	1980-2001	Regresyon Analizi	Bulgular yolsuzluğun düşük düzeyde oluşan vergi gelirlerinden, esas olarak doğrudan vergi gelirlerinden kaynaklanmakta olduğunu göstermiştir.
Ajaz ve Ahmad (2010)	25 Gelişmekte Olan Ülke	1990-2005	GMM Regresyon Analizi	Araştırma sonuçları, yolsuzluğun vergi gelirleri üzerinde olumsuz ve anlamlı bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymuştur.
Potanlar vd. (2010)	27 Ülke	2002-2006	Panel Veri Regresyon Modelleri	Analiz sonuçlarına göre, yolsuzluk ne kadar yüksekse vergi oranları da o kadar düşük olacaktır.
Monteiro vd. (2011)	27 Avrupa Birliği Ülkesi	1998-2009	En Küçük Kareler	Bulgular yolsuzluğun kurumlar vergisi gelirlerini azalttığını göstermiştir.
Swalehen (2011)	117 Ülke	1984-2017	Dinamik Panel Veri Analizi	Bulgular yolsuzluğun ekonomik büyümeyi üzerinde negatif bir etkiye sahip olduğunu göstermiştir.

Akça vd. (2012)	3 Farklı Gelir Grubundaki 97 Ülke	2002-2010	Panel Veri Analizi	Analiz sonuçlarına göre 97 ülkenin tamamında enflasyon, yolsuzluk üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir etkiye sahiptir.
Bakırtaş (2012)	Türkiye	1996-2010	Regresyon Analizi	Araştırma sonuçları yolsuzluğun vergi gelirleri üzerinde negatif etkisi olduğunu göstermiştir.
Erkal vd. (2014)	OECD ve AB Ülkeleri	1995-2012	Panel Sınır Testi Analizi	Araştırma sonuçları yolsuzluğun ekonomik büyümeyi azalttığını ortaya koymuştur.
Topal ve Ünver (2016)	Kırılgan Sekizli Ülkeler	2002-2014	Panel Eşbütünleşme Analizi	Araştırma sonuçları vergi yükü ve enflasyon oranlarının yolsuzluk üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymuştur.
Cooray vd. (2017)	126 Ülke	1996-2012	En Küçük Kareler, Sabit Etkiler, GMM, Araç Değişken Tahmini	Sonuçlar artan yolsuzluğun kamu borcunda artışa yol açtığını ortaya koymuştur.
Wang vd. (2018)	BRICS Ülkeleri	1996-2015	En Küçük Kareler	Ampirik bulgulara göre yolsuzluğun kontrolü, CO2 emisyonlarını azaltır, yolsuzluğun düzenleyici rolü ekonomik büyüme ve ekonomi arasındaki ilişki de çok önemlidir.
Gründler ve Niklas (2019)	175 Ülke	2012-2018	Dinamik Panel Veri Analizi	Bulgular yolsuzluğun ekonomik büyümeyi azalttığını göstermiştir.
Odabaşı ve Yarıkan (2019)	Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütüne Üye 11 Ülke	2003-2017	Panel Veri Analizi	Analiz sonucuna göre yolsuzluk ekonomik büyümeyi doğrudan negatif yönde etkilemekte, beşeri sermaye ve yolsuzluk arasında ilişki bulunmamaktadır.
Efeoğlu vd. (2020)	APEC Ülkeleri	2001-2017	Panel Sıralı Nitel Tercih Yöntemi	Analiz sonuçları, enflasyon oranı ve Gini katsayısının yolsuzluk endeks değerini azalttığını, yani yolsuzluğu artırdığını ortaya koymuştur.
Malanski ve Povoa (2021)	30 Gelişmekte Olan Ülke	2000-2017	Panel Regresyon Analizi	Araştırma sonuçları, yolsuzluk ile ekonomik büyüme arasında negatif bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur.
Gül ve Akyol (2022)	OECD Ülkeleri	1995-2019	Panel Regresyon Analizleri	Araştırma sonuçlarına göre yolsuzluk algısının ekonomik büyüme üzerindeki etkisi pozitif ve anlamlı, yolsuzluk algısının çevresel vergiler üzerinde etkisi ise yine pozitif ve anlamlı bulunmuştur.
Yılancı ve Şaşmaz (2023)	11 Avrupa Birliği Geçiş Ekonomisi Ülkeleri	2003-2015	Westerlund ve Edgerton (2007) ile Emirnahmutoğlu ve Köse (2011) Panel Nedensellik Testi	Bulgular, yolsuzluk ve vergi gelirleri arasında uzun dönemli ve yönlü bir nedensellik ilişkisi olduğunu göstermiştir.

Koyuncu ve Koyuncu (2025)	Türkiye	2002-2019	ARDL Tahmin Yöntemi	Bulgular, yolsuzluk düzeyinde meydana gelecek olan bir birimlik düzelme durumunda vergi hasılasının GSYİH içindeki payının 5.3398 birim artacağını ortaya koymaktadır.

Literatürde yolsuzluk ile diğer değişkenler arasındaki ilişkiye dair araştırma sonuçları; kullanılan yöntemler, ülkeler / bölgeler ve zaman yönünden farklılık göstermekte ve yolsuzluk sıklıkla araştırma konusu olmaktadır. Bu araştırma; vergi gelirleri, ekonomik büyüme, enflasyon ve yolsuzluk ilişkisini birlikte değerlendirmesi açısından ve incelenen dönemin güncelliği açısından özgün bir nitelik göstermekte, literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

3. Ampirik Analiz

3.1. Model ve Veri Kümesi

Bu çalışmanın amacı, 1995-2022 zaman aralığında Türkiye ekonomisinde vergi gelirleri, ekonomik büyüme ve enflasyonun yolsuzluk üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesidir. Amaç doğrultusunda modele ait fonksiyonel gösterim Akça vd. (2012), Efeoğlu vd. (2020), Topal ve Ünver (2016) tarafından yapılan çalışmalar dikkate alınarak aşağıdaki şekilde kurulmaktadır:

$$C = f(TR, GDP, I) \quad (1)$$

Analiz işlemlerinden önce değişkenler arasındaki aşırı fark işlemlerini önlemek amacıyla değişkenlerin logaritmik form yapıları kullanılmıştır. Logaritmik dönüşüm işlemi; model uyumunun iyileştirilmesi, doğrusallık, aykırı değerlerin etkisinin azaltılması ve homoskedastisite varsayımının sağlanmasına yöneliktir (Şahin vd., 2025: 82). Model kurulumuna ilişkin logaritmik gösterim Denklem (2) içerisinde verilmektedir:

$$lnC_t = \beta_0 + \beta_1 lnTR_t + \beta_2 lnGDP_t + \beta_3 lnI_t + \mu_t \quad (2)$$

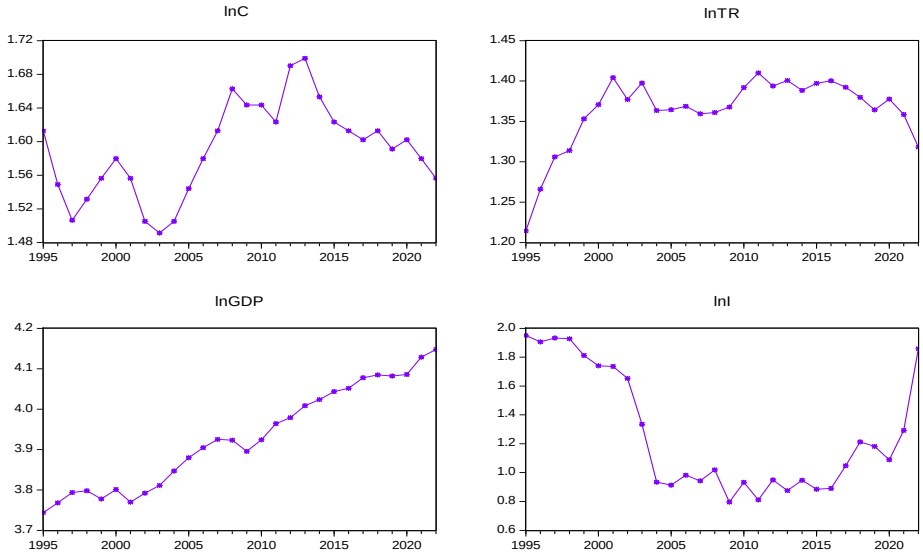
Denklem içerisinde yer alan C, yolsuzluk endeksini; TR, vergi gelirlerini; GDP, gayri safi yurtiçi hasılayı (GSYH); I ise enflasyonu ifade etmektedir. β_0, sabit katsayıyı; $\beta_1, \beta_2 \; ve \; \beta_3$, parametre katsayılarını; μ ise hata terimini açıklamaktadır. Alt simge t, 1995-2022 dönemini; ln ise değişkenlerin logaritmik yapılarını belirtmektedir. Analizin başlangıç noktasının 1995 yılından başlatılması, yolsuzluk algı endeksinin söz konusu yıl itibariyle yayımlanmış olmasıdır. Değişkenlere ait ikincil veri setleri, Ticaret Ekonomisi, OECD ve Dünya Bankası'nın resmi web sitelerinden yıllık olarak elde edilmiştir. Değişkenlere ilişkin açıklamalar Tablo 4 içerisinde raporlanmaktadır.

Tablo 4. Değişken Açıklamaları

Kısaltma	Açıklama	Birim	Veri kaynağı
lnC	Yolsuzluk algı endeksi	0-100 aralığında skor	Ticaret Ekonomisi, 2025
lnTR	Vergi geliri	GSYH'nin %'si	OECD, 2025
lnGDP	Kişi başına GSYH	Sabit 2015 ABD$	Dünya Bankası, 2025
lnI	Enflasyon, tüketici fiyatları	Yıllık, %	Dünya Bankası, 2025

Yolsuzluk algı endeksi (CPI); bir algı endeksi olup, doğrudan gerçekleşen yolsuzluk düzeyini değil algılanan kamu sektörü yolsuzluğunu ölçmekte ve yüksek değerler daha düşük yolsuzluğa işaret etmektedir. Dolayısıyla O puan ilgili ülkede aşırı yozlaşma algısı olduğunu, 100 puana yaklaştıkça ilgili ülkede yolsuzluk algısının azaldığını göstermektedir. Uzmanlar yada işadamları tarafından değerlendirilmesi, önemli sayıda ülkeyi düzenli bir şekilde sıralaması, güvenilir ve geçerli bir metodolojiye dayanması gibi nedenler, CPI'nin diğer endekslere göre daha sık tercih edilmesine neden olmaktadır (Engin ve İpek, 2023: 347-348).

Değişkenlere ait zamansal izlek Grafik 1 içerisinde gösterilmektedir. Bu kapsamda yolsuzluk endeksi, vergi gelirleri ve enflasyonun genellikle dalgalı, GSYH'nin ise artış eğiliminde olduğu görülmektedir.

Grafik 1. Değişkenlerin Zaman Yolu Gösterimi

Model kapsamında incelenen değişkenlerin ortalama, ortanca, maksimum, minimum, standart sapma ve toplam değerlerini içeren betimsel istatistikleri Tablo 5 içerisinde özetlenmektedir. Bu bağlamda yolsuzluk endeksi değişkeninin ortalama değeri, 1.59'dur ve 0.06'lık standart sapmaya sahiptir. Vergi gelirlerinin ve GSYH'nin ortalama değerleri ve standart sapmaları sırasıyla 1.36, 3.93, 0.04 ve 0.13'tür. Enflasyon değişkeninin ise ortalama ve standart sapma değerleri sırasıyla 1.27 ve 0.42'dir. Bu doğrultuda standart sapma rakamları, seçilen zaman diliminde değişkenliğin oldukça az olduğunun bilgisini vermektedir. Veri setine ait her bir değişkenin gözlem sayısının ise 28 olduğu görülmektedir. Zaman serisi analizi için 28 yıllık gözlem sayısının yeterli olduğu değerlendirilmektedir (Igbinedion ve Osobase, 2025: 9 & Salati, 2025: 3).

Tablo 5. Betimsel İstatistikler

İstatistik	lnC	lnTR	lnGDP	lnI
Ortalama	1.590208	1.362855	3.929591	1.269599
Ortanca	1.596562	1.369669	3.923582	1.068107
Maksimum	1.698970	1.410035	4.147834	1.949943
Minimum	1.491362	1.214261	3.743647	0.795948
Standart sapma	0.055621	0.044107	0.126655	0.419844
Toplam	44.52584	38.15993	110.0286	35.54877
Gözlem sayısı	28	28	28	28

3.2. Yöntem

3.2.1. Birim Kök Testi

Zaman serisi analiz işlemlerindeki ilk aşama, test edilen veriler arasındaki durağanlık ile ilgili birim kök sınamalarının yapılmasıdır. Çünkü zaman serisi değişkenleri söz konusu olduğunda durağanlık kritik bir öneme sahiptir. Zaman serisi verileri kullanıldığında, zamansal eğilimle ilgili bir sorun olması durumunda regresyon bulguları yanlış olmaktadır. Verilerin durağan olmaması yani birim kök içermeleri, tahmin sonuçlarının hatalı olmasına neden olmaktadır. Durağan olmayan verilerle ilgili başlıca iki sorun, bir serinin geri dönmesi gereken uzun vadeli ortalamanın olmaması ve zaman sonsuza yaklaştığında varyansın sonsuza yaklaşmasıyla birlikte varyansın zamana olan bağımlılığıdır. Dolayısıyla tahmin edilen sonuçlar, yansız olmamakta yani taraflı olmaktadır. Verilerin durağan olmama sorununu inceleyen bir dizi birim kök tekniği bulunmaktadır. ARDL tahmin prosedüründe değişkenlerin düzey değerlerinde (I(0)) ve birinci fark değerlerinde (I(1)) karışık dereceden entegrasyonunun gerekli koşulu ve hiçbir entegrasyonun ikinci fark değerlerinde (I(2)) veya daha büyük olmaması gerektiği için karar verilecek ilk adım, değişkenlere durağanlık analizi yapılmasıdır (Alam ve Hossain, 2024: 5; Shahid vd., 2024: 4).

Bu çalışmada verilerin durağanlık problemini belirlemek için Augmented Dickey ve Fuller (ADF, 1979) ile Phillips ve Perron (PP, 1988) birim kök analizleri kullanılmıştır. ADF ve PP testleri, temel olarak Denklem (3) içerisindeki θ_2 katsayısını tanımlamaya odaklanmaktadır (Shahid vd., 2024: 5):

$$\Delta Z_t = \theta_0 + \theta_1 t + \theta_2 Z_{t-i} + \sum_i^n \beta_i \Delta Z_{t-i} + \varepsilon_t \quad (3)$$

ADF regresyonu, t zamanında tüm parametrelerde Z_t'nin birim kökünün insidansını değerlendirmek için kullanılmaktadır. n gecikmeyle ΔZ_{t-i} faktörü, ilk farkları göstermektedir. ε_t hata terimi, otokorelasyon hatalarını ayarlamaktadır. Birim kök varlığına ilişkin sıfır hipotezi ve alternatif hipotez, sırasıyla, $H_0: \theta_2 = 0$ ve $H_A: \theta_2 < 0'$dır.

PP tekniği, test istatistiklerinden gecikmeleri ortadan kaldırarak ve söz konusu bu istatistikleri değiştirerek, değişen varyansı ve hata terimleri boyunca seri korelasyonu düzeltmektedir. Gecikmeler modele dâhil edilmediğinden Z_t değişkeni için birim kökü değerlendirmenin temel denklemi ADF ile aynı olmaktadır (Shahid vd., 2024: 5):

$$\Delta Z_t = \theta_0 + \theta_1 t + \theta_2 Z_{t-i} + \varepsilon_t \quad (4)$$

3.2.2. ARDL Sınır Testi

Eşbütünleşme testlerini uygulamak için farklı yöntemler mevcuttur. Yaygın olarak kullanılan yöntemler arasında kalıntı bazlı Engle-Granger (1987) testi, Johansen (1988), Johansen ve Juselius (1990), Gregory ve Hansen (1996) testleri yer almaktadır. Pesaran ve Shin (1995, 1998), Pesaran vd. (2001) tarafından geliştirilen ve önerilen Otoregresif Dağıtılmış Gecikme (ARDL) yaklaşımı son yıllarda oldukça popüler hale gelmiştir. Uzun vadeli ilişkinin gücü ve test edilmesi dikkate alındığında ARDL modelinin temel avantajı, diğer eşbütünleşme tekniklerinin tüm değişkenlerin eşit derecede bütünleşmesi ve büyük örneklem kümesi gerektirmesine karşılık bütünleşme sırasından bağımsız olarak ve küçük örneklerde uygulanabilmesidir. Hendry vd. (1984) ekonometrik modellemenin ARDL sürecinin, bilinmeyen veri üretme sürecini geçerli bir şekilde belirlenmiş bir ekonometrik modelle eşleştirme girişimi olduğunu ve dolayısıyla analiz üzerindeki iktisadi teori kısıtlamalarının esas olduğunu savunmaktadır. Henry tipi yaklaşıma göre ARDL modelinin yeterliliği için test, istatistiksel özellikleri açısından tanımlanmaktadır. ARDL sınır testinin çerçevesi aşağıdaki gibidir (Verma, 2007: 7):

$$\Delta lnC_t = \alpha_0 + \sum_{j=1}^n b_j \Delta lnC_{t-j} + \sum_{j=0}^n c_j \Delta lnTR_{t-j} + \sum_{j=0}^n d_j \Delta lnGDP_{t-j} + \sum_{j=0}^n e_j \Delta lnI_{t-j} + \delta_1 lnC_{t-1} + \delta_2 lnTR_{t-1} + \delta_3 lnGDP_{t-1} + \delta_4 lnI_{t-1} + \varepsilon_{1t} \quad (5)$$

Denklem içerisindeki $\delta_1, \delta_2, \delta_3 ve\ \delta_4$ parametreleri, uzun vadeli çarpanlara karşılık gelmektedir. $b_j, c_j, d_j\ ve\ e_j$ parametreleri ise modelin kısa vadeli dinamik katsayılarıdır. Δ simgesi, birinci fark operatörünü açıklamaktadır. Modelde öncelikle Pesaran vd. (2001) tarafından tablolaştırılan kritik değerlere sahip F-test istatistiği kullanılarak, alternatif hipoteze karşı eşbütünleşmenin sıfır hipotezi ($H_0: \delta_1 = \delta_2 = \delta_3 = \delta_4 = 0$) analiz edilmektedir. F-istatistiklerinin asimptotik dağılımları, incelenen değişkenler arasında herhangi bir eşbütünleşme ilişkisinin bulunmadığı sıfır hipotezi altında, değişkenlerin tamamen I(0) veya I(1) olup olmamasından veya karşılıklı olarak eşbütünleşik olup olmamasından bağımsızdır. Pesaran vd. (2001) tarafından iki küme asimptotik kritik değer sağlanmıştır. İlk küme, tüm değişkenlerin I(0) olduğunu; ikinci küme ise tüm değişkenlerin I(1) olduğunu varsaymaktadır. Eşbütünleşme ilişkisi olmadığını açıklayan sıfır hipotezi, hesaplanan F istatistiği üst sınır kritik değerinden büyükse reddedilmektedir. F istatistiği değeri, alt sınır kritik değerinden küçük olduğunda eşbütünleşme olmadığına işaret eden sıfır hipotezi reddedilememektedir. Hesaplanan F istatistiği, alt ve üst sınır kritik değerleri arasında ise sonuç kesin değildir.

Denklem (5) hata düzeltme terimi (ECM) dikkate alındığında aşağıdaki şekilde ifade edilmektedir (Şahin ve Atan, 2018: 13):

$$\Delta lnC_t = \alpha_0 + \sum_{j=1}^n k_j \Delta lnC_{t-j} + \sum_{j=0}^n l_j \Delta lnTR_{t-j} + \sum_{j=0}^n m_j \Delta lnGDP_{t-j} + \sum_{j=0}^n n_j \Delta lnI_{t-j} + o_j T + p_j ECM_{t-j} + \varepsilon_{1t} \quad (6)$$

Denklem 6 içerisindeki k_j, l_j, m_j ve n_j, kısa dönem parametre tahminlerini; o_j, trend tahminini; p_j ise hata düzeltme teriminin parametre tahminini açıklamaktadır.

3.3. Bulgular

Değişkenler arasında öngörülen ilişkilerin yönü ve derecesinin belirlenmesi amacıyla öncelikle Spearman korelasyon analizi yapılmıştır. Korelasyon seviyesine ilişkin genel karar aralığı (| r |) Tablo 6 içerisine aktarılmıştır.

Tablo 6. Korelasyona İlişkin Genel Karar Aralığı

Mutlak Değer	İlişki Düzeyi	Mutlak Değer	İlişki Düzeyi
$\| r \| = 1$	Doğrusal	$\| r \| > 0.95$	Önemli
$\| r \| \geq 0.80$	Güçlü	$0.50 \leq \| r \| \leq 0.80$	Orta
$\| r \| < 0.80$	Zayıf	$\| r \| = 0$	İlişki yok

Kaynak: Şahin, 2022: 376.

Tablo 7 içerisinde özetlenen korelasyon bulguları değerlendirildiğinde, incelenen dönem içerisinde Türkiye'de vergi gelirleri, GSYH ve enflasyon ile yolsuzluk endeksi arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Bununla birlikte ilişkinin yönü açısından vergi gelirleri ve GSYH ile yolsuzluk endeksi arasında pozitif, enflasyon ile yolsuzluk endeksi arasında ise negatif bir korelasyonun olduğu raporlanmaktadır. Değişkenler arasındaki ilişkinin derecesi açısından enflasyon ile yolsuzluk endeksi arasında orta düzeyde, vergi gelirleri ve GSYH ile yolsuzluk endeksi arasında ise zayıf bir ilişkinin olduğu söylenebilmektedir.

Tablo 7. Korelasyon Matrisi Bulguları

Matris	lnC	lnTR	lnGDP	lnI
lnC	1.0000			
lnTR	0.385398	1.0000		
	2.129670[a]	-		
	0.0428[b(**)]	-		
lnGDP	0.440573	0.304324	1.0000	
	2.502449[a]	1.629021[a]	-	
	0.0190[b(**)]	0.1154[b]	-	
lnI	-0.583039	-0.597154	-0.413793	1.0000
	-3.659235[a]	-3.796032[a]	-2.317670[a]	-
	0.0011[b(*)]	0.0008[b(*)]	0.0286[b(**)]	-

Not: [a] ve [b] simgeleri, sırasıyla, t-istatistik ve olasılık (p) değerlerine işaret etmektedir. (*) ve (**) simgeleri sırasıyla %1 ve %5 anlam seviyeleridir. Olasılık değerleri, MacKinnon (1996) tek taraflıdır.

Bu çalışmada uygulanan ADF ve PP birim kök testlerine ait bulgular, Tablo 8 içerisinde gösterilmektedir. Bu doğrultuda yolsuzluk endeksi, GSYH ve enflasyon değişkenlerinin I(1), vergi gelirleri değişkeninin ise I(0) seviyelerinde durağanlaştığının bilgisini sunmaktadır. Dolayısıyla sıfır hipotezi reddedilmekte ve serilerin birim kök içermediği görülmektedir. Bulgular, parametrelerin hiçbirinin I(2) seviyesinde durağan olmadığını ve tüm değişkenlerin karışık bir entegrasyon sırasına sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum değişkenler arasındaki eşbütünleşme ilişkisini belirlemek için ARDL tekniğinin kullanılmasının uygun olduğunu göstermektedir.

Tablo 8. Birim Kök Testleri

Değişken	ADF				PP				Sonuç
	I(0)		I(1)		I(0)		I(1)		
	C	C&T	C	C&T	C	C&T	C	C&T	
lnC	-2.1186	-1.8939	-3.8843**	-3.8494**	-1.7075	-1.9490	-3.8876**	-3.8242**	I(1)
lnTR	-4.3624*	-2.6575	-4.1528*	-5.4215*	-4.2594*	-2.6808	-4.1348*	-5.4105*	I(0)
lnGDP	0.1781	-2.8767	-4.7158*	-4.7260*	0.1781	-2.3233	-4.7158*	-4.7224*	I(1)
lnI	-1.2907	1.1420	-2.5332	-3.6497***	-1.3800	0.7863	-2.5313	-3.2860***	I(1)

Not: *, ** ve *** simgeleri, sırasıyla, %1, %5 ve %10 anlam seviyelerini belirtmektedir.

Tablo 9, eşbütünleşme testinin alt (I(0)) ve üst (I(1)) sınır değerleri için F-istatistik değerlerini ortaya koymaktadır. ARDL (1, 4, 2, 4) modelinden elde edilen F-istatistik değerinin (7.37), anlam düzeylerinin tümünde alt ve üst sınır değerlerinden büyük olduğu ve bu doğrultuda değişkenler arasında uzun vadeli eşbütünleşme ilişkisinin varlığı görülmektedir.

Tablo 9. ARDL Sınır Testi F-istatistik Değerleri

Test istatistiği	Değer	Anlam seviyesi	I(0)	I(1)
F-istatistik	7.370846	%10	3.378	4.274
K	3	%5	4.048	5.09
		%1	5.666	6.988

Not: k simgesi, bağımsız değişkenlerin sayısına işaret etmektedir.

ARDL (1, 4, 2, 4) modelinin uzun ve kısa vadeli eşbütünleşme ilişkileri Tablo 10 içerisinde gösterilmektedir. Kısıtlanmamış sabit ve kısıtlı trend model üzerine kurulan bulgular incelendiğinde, vergi gelirleri ve enflasyonun, yolsuzluk endeksi üzerinde istatistiki olarak anlamlı, buna karşılık GSYH'nin anlamsız olduğu görülmektedir. Bu bağlamda uzun vadede vergi gelirleri ve enflasyon, yolsuzluk endeksini azaltmaktadır. Vergi gelirlerinde meydana gelen %1'lik bir artış, yolsuzluğu yaklaşık olarak %1.77; enflasyonda meydana gelen %1'lik bir artış ise yolsuzluğu yaklaşık olarak %0.89 oranında azaltmaktadır. Dolayısıyla vergi gelirlerinin, yolsuzluğu enflasyondan daha büyük oranda etkilediği değerlendirilmektedir.

Modele ilişkin kısa vadeli tahminler, uzun vadeli tahminlerle benzerlikler içermektedir. Bu doğrultuda vergi gelirleri birinci, ikinci ve üçüncü gecikmelerde; GSYH birinci gecikmede; enflasyon ise düzey seviyesinde, ayrıca birinci, ikinci ve üçüncü gecikmelerde yolsuzluk endeksi ile istatistiki olarak anlamlıdır. Bununla birlikte değişkenler arasındaki kısa vadeli ilişkilerin yönü, genellikle uzun vadeli ilişkilerin yönünden farklıdır. Vergi gelirlerinin tüm gecikmelerde, enflasyonun ise düzey değerleri hariç diğer tüm gecikmelerde yolsuzluğu artırdığı görülmektedir. Aynı zamanda uzun vadede anlamsız olan GSYH değişkeni, kısa vadede ve birinci gecikmede yolsuzluğu azaltmaktadır. Modeldeki hata düzeltme terimine ilişkin değer, kısa vadeli dinamiklerin önemli bir sonucunu ve kısa vadeden uzun vadeye geçiş hızını göstermektedir. Elde edilen bulguya göre %1 anlam seviyesinde, gecikmeli hata düzeltme terimi -1.06 değerinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu değerlendirilmektedir. Bu durum Türkiye'de yolsuzluk endeksine gelen herhangi bir kısa vadeli şokun yıllık ayarlama oranı sergilediği anlamına gelmektedir. Dolayısıyla önceki yıldaki şokun neden olduğu genel istikrarsızlıkların gelecek yıl uzun vadeli dengeye doğru ayarlanabileceğine işaret etmektedir. Bununla birlikte modelin açıklama gücünün ($R^2 = \sim 0.90$) oldukça yüksek olduğu görülmektedir.

Kısa vadeli tahmin sürecinin ardından modele ait tanısal inceleme testlerine ait seri korelasyon için Lagrange Çarpanı (LM) kontrolü, model spesifikasyonu için Ramsey Reset testi, kalıntılar için normallik testi ve değişen varyans için ARCH testi gerçekleştirilmiştir. Bulgular, otokorelasyon (Breusch-Godfrey testi), model spesifikasyonu (Ramsey Reset testi), değişen varyans (ARCH testi) ve kalıntıların normal dağıldığı (Jarque-Bera testi) varsayımlarının sağlandığı bilgisini sunmaktadır.

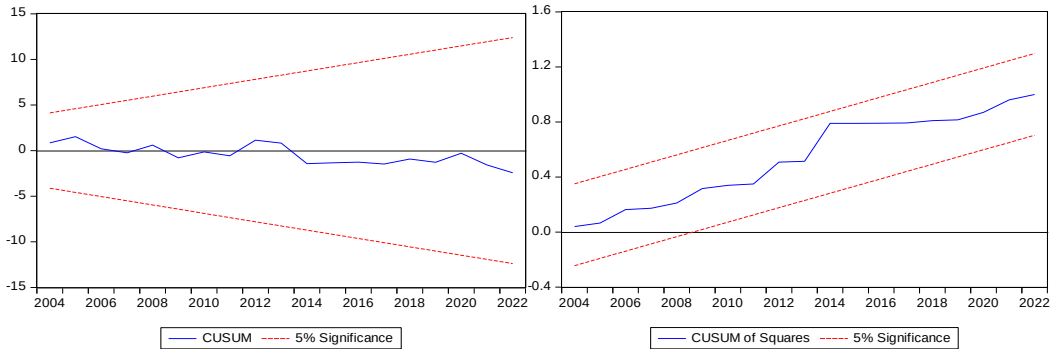
Tablo 10. ARDL (1, 4, 2, 4) Sınır Testi Bulguları

Uzun vadeli tahminler				
Değişken	Katsayı	Standart Hata	t-İstatistiği	Olasılık değeri
lnTR	-1.772634	0.560958	-3.160015	0.0159**
lnGDP	0.643330	0.942891	0.682295	0.5170
lnI	-0.899819	0.340382	-2.643561	0.0333**
@trend	0.013096	0.005045	2.595806	0.0356**
Kısa vadeli tahminler				
Değişken	Katsayı	Standart Hata	t-İstatistiği	Olasılık değeri
lnTR	0.393310	0.226636	1.735423	0.1262
lnTR(-1)	1.586606	0.356940	4.445020	0.0030*
lnTR(-2)	1.908023	0.318096	5.998260	0.0005*
lnTR(-3)	1.421938	0.300627	4.729914	0.0021*

lnGDP	-0.225740	0.194532	-1.160424	0.2839
lnGDP(-1)	-0.514427	0.218535	-2.353980	0.0508***
lnI	-0.112426	0.032102	-3.502153	0.0100*
lnI(-1)	0.559450	0.084259	6.639623	0.0003*
lnI(-2)	0.436530	0.058885	7.413248	0.0001*
lnI(-3)	0.204066	0.040757	5.006918	0.0016*
C	2.333680	0.307104	7.598995	0.0001*
ECM(-1)	-1.058924	0.139147	-7.610111	0.0001*
R^2	0.895928			
Düzeltilmiş R^2	0.791855			
F-istatistiği	8.608686 (0.000628)			
Tanısal inceleme testleri				
Seri korelasyon LM testi	Breusch-Godfrey F-istatistiği: 0.248543 (0.8940)			
Kalıntıların normallik testi	Jarque-Bera istatistiği: 0.095094 (0.953566)			
Model spesifikasyon testi	Ramsey Reset F-istatistiği: 3.059469 (0.1926)			
Değişen varyans testi	ARCH F-istatistiği: 0.078713 (0.7819)			

Not: *, ** ve *** simgeleri, sırasıyla, %1, %5 ve %10 anlam seviyelerini belirtmektedir. Modelin bilgi ölçütü, Akaike bilgi kriterine göre seçilmiştir. Parantez içerisindeki değerler, olasılık değerlerini göstermektedir.

Modelin uyum iyiliği değerlerinin kontrol edilmesinden sonra regresyon tahminlerinin gücünü değerlendirmek için CUSUM ve CUSUMSQ istatistikleri üretilerek Grafik 2 içerisine aktarılmıştır. Söz konusu istatistikler, Peseran ve Peseran (1997) tarafından gerçekleştirilen kararlılık analizine dayanmaktadır. Bulgular, %5 anlam düzeyinde tüm regresyon katsayılarının kararlı olduğunu açıklayan sıfır hipotezinin reddedilemeyeceğini belirtmektedir. Dolayısıyla parametre tahmini, modelin istikrar koşulunu sağlamaktadır.

Grafik 2. CUSUM ve CUSUMSQ Grafikleri

Sonuç

Dünya Bankası tarafından kamu görevinin özel çıkarlar için kötüye kullanılması olarak tanımlanan yolsuzluk, kamu gelirleri ve kamu giderlerinde olumsuzluk yaratmakta dolayısıyla bütçe dengesini de bozmaktadır. Ayrıca, yolsuzluğun ülkelerde politik, sosyal, çevresel ve ekonomik maliyetleri de söz konusu olmaktadır. Yolsuzluk sonucunda; güven azalmakta, demokrasi zayıflamakta, ekonomik kalkınma ve adil gelir dağılımı sekteye uğramakta, yoksulluk, sosyal bölünme ve çevre krizi daha da kötüleşmektedir.

Yolsuzlukta özellikle rüşvet olgusunda birçok faktör etkili olsa da kamu görevlilerinin takdir yetkisi yolsuzlukta önemli rol oynamaktadır. Dolayısıyla, kamu görevlilerine geniş takdir yetkisi verilmemesi ya da üstten alta her kademede denetim mekanizmasının iyi işletilmesi yolsuzlukla

mücadelede etkin olabilir. Ayrıca, kamu yönetiminde saydamlık ilkesinin korunması ve işlevselliğinin artırılması da yolsuzlukla mücadelede önemli bir düzenleme olacaktır.

Dünya genelinde hem gelişmiş hem de gelişmekte olan her ülkede farklı derecelerde görülen yolsuzluk olgusuna ülkeler acilen çözüm bulmak zorundadır. Çünkü devlete olan güveni sarsan yolsuzluk; ekonomik, sosyal vb. açılardan toplumlara zarar vermektedir. Bu konuda özellikle vergi politikaları başta olmak üzere mali reformların yapılması ve cezai koşullarda düzenleme yapılması önem kazanmaktadır. Makro-ekonomik dengeleri ve sosyal refahı da olumsuz etkileyen yolsuzluk olgusunda; kamu-halk bütünleşmesinin sağlanması, eğitim konusuna ağırlık verilmesi, vergi bilincinin ve optimal bir vergi sisteminin oluşturulması, kamuda adil bir ücret düzeyinin oluşturulması, kamunun denetim mekanizmasının güçlendirilmesi, kamuoyunun aydınlatılması da faydalı olabilecek önemli bazı girişimler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışmada 1995-2022 zaman aralığında Türkiye ekonomisinde vergi gelirleri, ekonomik büyüme ve enflasyonun yolsuzluk üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu bağlamda araştırmanın kapsamı dahilinde analizde ele alınan yolsuzluk üzerindeki etkiler, vergi gelirleri, ekonomik büyüme ve enflasyon parametreleri, 1995-2022 zaman izleği ve Türkiye ile sınırlıdır. Belirtilen durum aynı zamanda araştırmanın sınırlılıklarına işaret etmektedir. Bulgulardan ulaşılan sonuçlara göre uzun vadede vergi gelirleri ve enflasyon, yolsuzluk endeksini azaltmaktadır. Vergi gelirlerinde meydana gelen %1'lik bir artış, yolsuzluğu yaklaşık olarak %1,77; enflasyonda meydana gelen %1'lik bir artış ise yolsuzluğu yaklaşık olarak %0,89 oranında azaltmaktadır. Dolayısıyla vergi gelirlerinin, yolsuzluğu enflasyondan daha büyük oranda etkilediği değerlendirilmektedir.

Bu çalışmamız, enflasyon ve yolsuzluk arasındaki ilişki açısından Akça vd. (2012) ile Efeoğlu vd. (2020)'nin çalışmalarını destekler niteliktedir, yani enflasyon arttıkça yolsuzluk artmaktadır. Türkiye'de enflasyon oranının artması ekonomik dengeleri bozarak yolsuzluğa zemin hazırlayan bir kısır döngü yaratmaktadır. Bu durumun oluşmasında memur ve sabit gelirlilerin reel ücretleri azaldığında yaşam standartların korunması için rüşvet olgusuna yönelme motivasyonunun artması, belirsizlik ortamında kayıt dışı işlemlerin artmasına bağlı olarak şeffaflığın azalması gibi nedenler yatmaktadır. Vergi gelirleri ve yolsuzluk ilişkisi açısından bakıldığında vergi gelirleri arttığında yolsuzluğun azalmasında; vatandaşların vergi ödedikçe ödedikleri vergiyi daha yakından takip edeceği ve hükümetten daha fazla şeffaflık talep edeceği, vergi toplama yeteneği yüksek olan devletlerin genellikle daha güçlü denetim mekanizmalarına sahip olacağı gibi nedenlerden kaynaklanmaktadır. Bu durum enflasyonla birlikte vergi gelirlerinin karar alıcılar tarafından daha optimal belirlenmesine yönelik politikaların öne çıkarılmasını gerektirmektedir. Ayrıca Türkiye'de GSYİH'nin yolsuzluk üzerindeki etkisinin anlamsız olması, kurumsal zayıflıktan kaynaklanmaktadır. Bu bağlamda çözüm olarak, ülkedeki denetim mekanizmalarının iyi işletilmesi gerekmektedir. Bunların yanı sıra, Türkiye özelinde rekabetin teşvik edilmesi, yargı kuurmlarının bağımsız işlemesi, hukukun üstünlüğünün tüm kesimlerde korunması alınacak önlemler arasındadır. Bu araştırmadan yola çıkılarak politika yapıcılara yol göstermesi açısından daha fazla sayıda ampirik çalışmaların faydalı olacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

Ajaz, T. & Ahmad, E. (2010). The effect of corruption and governance on tax revenues. *The Pakistan Development Review, Vol.49,* No.4, 405-417.

Akça, H., Ata, A. Y., & Karaca, C. (2012). Inflation and corruption relationship: Evidence from panel data in developed and developing countries. *International Journal of Economics and Financial Issues, 2* (3), 281-295.

Alam, M. B., & Hossain S. (2024). Investigating the connections between China's economic growth, Use of renewable energy, and research and development concerning CO_2 emissions: An ARDL Bound Test Approach. *Technological Forecasting & Social Change, 201,* 1-12.

A-Mahrubi, F. (2000). Corruption and inflation. *Economics Letters,* 66, 199-202.

Ayee, J.R.A. (2002). Corruption and the future of the public service in Africa. *Verfassung und Recht in Übersee / Law and Politics in Africa, Asia and Latin America, Vol.35,* No.1, 6-22.

Bağdigen, M. & Beşkaya, A. The impact of corruption on government revenues: The Turkish case. *Yapı Kredi Economic Review, Vol.16,* No.2, 31-54.

Bakırtaş, D. (2012). Yolsuzluğun vergi gelirleri üzerindeki etkisi: Türkiye örneği. *Yönetim ve Ekonomi, Cilt.19,* Sayı.2, 87-98.

Berksoy, T. & Yıldırım N. E. (2017). Yolsuzluk kavramına genel bir bakış: Problemler ve çözüm önerileri. *Journal of Awareness, Cilt.2,* Sayı.1, 1-18.

Cooray, A., Dzhumashev, R. & Schneider, F. (2017). How does corruption affect public debt? An empirical analysis. *World Development, Vol.90,* 115-127.

D'agostino, G., Dunne, J.P. & Pieroni, L. (2016). Government spending, corruption and economic growth. *World Development, Vol.84,* 190-205.

Dickey, D. A., & Fuller, W. A. (1979). Distribution of the estimators for autoregressive time series with a unit root. *Journal of the American Statistical Association, 74 (366),* 427-431.

Dökmen, G. (2012). Yolsuzlukların vergi gelirleri üzerindeki etkisi: Dinamik panel veri analizi. Doğuş Üniversitesi Dergisi, 13 (1), 41-51.

Dünya Bankası, https://databank.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG/1ff4a498/Popular-Indicators#, (E.T. 28 Ocak 2025).

Efeoğlu, R., Azgün, S., & Emsen, Ö. (2020). Makroekonomik performans göstergelerinin yolsuzluğa etkisi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9(3), 2116-2137.

Engin, R. & İpek, S. (2022). Kamu kesiminde yolsuzluk algısı ve uluslararası şeffaflık örgütü. (Ed.Özhan Çetinkaya & Tolga Demirbaş), Prof.Dr. Figen Altuğ'a Armağan İçinde. Ekin Yayınevi, Bursa.

Engle, R. F., & Granger, C. W. (1987). Co-Integration and error correction: Representation, estimation, and testing. *Econometrica, 55*(2), 251-276.

Erkal, G., Akıncı M., & Yılmaz, Ö. (2014). Yolsuzluk ve iktisadi büyüme ilişkisi: OECD ve AB ülkeleri üzerine panel sınır testi analizi. Sayıştay Dergisi, 92, (143-162).

Eyo, A. (2017). Corruption and the challenge to sustainable public procurement (SPP). *European Procurement & Public Private Partnership Law Review, Vol.12,* No.3, 253-265.

Ghura, D. (1998). Tax revenue in Sub-Saharan Africa: Effects of economic policies and corruption. *IMF Working Papers,* 98/135.

Gregory, A., & Hansen, B. (1996). Residual-Based tests for cointegration in models with regime shifts. *Journal of Econometrics, 70(1),* 99-126.

Gründler, K. & Niklas, P. (2019). Corruption and economic growth: New empirical evidence. Ifo Working Paper, No.309, Leibniz Institute for Economic Research at the University of Munich, Munich.

Gül, K. & Akyol, H. (2022). Yolsuzluklar, ekonomik büyüme ve çevre vergileri ilişkisinin gözden geçirilmesi: OECD ülkeleri örneği. *Karadeniz Teknik Üniversitesi SBE Sosyal Bilimler Dergisi,* Sayı.24, 267-293.

Hendry, D. F., Pagan, A. R., & Sargan, J. D. (1984). Dynamic specification. In: Griliches, Z., & Intriligator, M. D. (Eds.), *Handbook of Econometrics, Elsevier,* Amsterdam, Vol. II: 1023-1100.

Hıçkıran, Y. (2025). Gelişmekte olan ülkelerde enflasyon-yolsuzluk ilişkisi üzerine bir inceleme, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Bilecik.

Igbinediona, S. A., & Osobase, A. (2025). Grand corruption in the Global South: Legal, political and economic analysis of assets recovery in Nigeria. *Journal of Economic Criminology, 9,* 1-12. https://doi.org/10.1016/j.jeconc.2025.100164

Johansen, S. (1988). Statistical analysis of cointegration vectors. *Journal of Economic Dynamics and Control, 12(2-3),* 231-254.

Johansen, S., & Juselius, K. (1990). Maximum likelihood estimation and inference on cointegration-with applications to the demand for money. *Oxford Bulletin of Economics and Statistics,* 52, 169-210.

Konat, G. & Arslan, A. (2020). Yolsuzluğun ekonomik büyümeye olan etkileri: Ekonometrik bir analiz. OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi, Cilt.16, Sayı.28, 1452-1479.

Koyuncu, J.Y., & Koyuncu, C. (2025). Daha fazla yolsuzluk daha az vergi geliri anlamına mı gelir?: Türkiye'den kanıt. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi,* 11, 43-49.

Liu, Y. & Feng, H. (2014). Tax structure and corruption: Cross-Country evidence. *International Center for Public Policy Working Paper* 14-27.

MacKinnon, J. G. (1996) Numerical distribution functions for unit root and cointegration tests. *Journal of Applied Econometrics, 11*, 601-618. https://www.jstor.org/stable/2285154

Malanski, E. E. & Povoa A.C.S. (2021). Economic growth and corruption in emerging markets: Does economic freedom matter?. International Economics, 166, 58-70.

Martinez-Vazquez, J., Arze, F. J. & Boex, J. (2004). Corruption, fiscal policy, and fiscal management. *USAID*.

Mercan, S. Ş. A. (2021). Yolsuzluk ve vergi gelirleri ilişkisinin analizi. Vergi Dünyası Dergisi, Yıl.40, Sayı.473, 11-29.

Monterio, M.R., Brandao, E., Fernando M. & Martins, F.V.D.S. (2011). A panel data econometric study of corporate tax revenue in European Union: Structural cyclical business and institutional determinants, *FEP Working Papers*, 437.

Odabaşı, Y. & Yarıkan, K.İ. (2019). Yolsuzluğun aktarım kanalları yoluyla ekonomik büyümeye etkisinin KEİ ülkeleri açısından değerlendirilmesi. *Ekev Akademi Dergisi*, Sayı.80, 537-550.

OECD,https://dataexplorer.oecd.org/vis?lc=en&df[ds]=DisseminateArchiveDMZ&df[id]=DF_DP_LIVE&df[ag]=OECD&df[vs]=&av=true&pd=1990%2C2022&dq=TUR%2BOECD%, (E.T. 28 Haziran 2025).

Peseran, M. H., & Peseran, B. (1997). Working with Microfit 4: Interactive Econometric Analysis.

Pesaran, M. H., & Shin, Y. (1995). An auto-regressive distributed lag modelling approach to cointegration analysis. *Cambridge Working Papers in Economics: 9514*, Faculty of Economics, University of Cambridge.

Pesaran, M. H., & Shin, Y. (1998). An autoregressive distributed-lag modelling approach to cointegration analysis. Econometrics and Economic Theory in the 20th Century: The Ragnar Frisch Centennial Symposium, 31, 371-413.

Pesaran, M. H., Shin, Y., & Smith, R. J. (2001). Bounds testing approaches to the analysis of level relationships. *Journal of Applied Econometrics, 16(3)*, 289-326.

Phillips, P. C., & Perron, P. (1988). Testing for a unit root in time series regression. *Biometrika, 75* (2), 335-346.

Potanlar, S.K., Samimi, A.J. & Roshan, A. R. (2010). Corruption and tax revenues: New evidence from some developing countries. *Australian Journal of Basic and Applied Sciences, 4 (9)*, 4218-4222.

Saha, S. & Ali, M.S.B. (2017). Corruption and economic development: New evidence from the Middle-Eastern and North African countries. *Economic Analysis and Policy*, 54, 83-95.

Salati, L., Mbagoa, M., & Mosha, D. (2025). Bidirectional relationship between corruption and economic performance in Tanzania, *Journal of Economic Criminology, 7*, 1-10. https://doi.org/10.1016/j.jeconc.2024.100121

Shahid, R., Shahid, H., Shijie, L., & Jian, G. (2024). Developing nexus between economic opening-up, environmental regulations, rent of natural resources, green innovation, and environmental upgrading of China - empirical analysis using ARDL bound-testing approach. *Innovation and Green Development, 3*, 1-11.

Shleifer, A. & Vishny, R.W. (1993). Corruption. *The Quarterly Journal of Economics, Vol.108*, No.3, 599-617.

Swalehen, M. (2011). Economic growth with endogenous corruption: An empirical study. Public Choice, 146, 23-41.

Şahin, G. (2022). Doğal gaz talep tahmininin yapay sinir ağları ile modellenmesi: Danimarka örneği. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 24 (1)*, 360-385.

Şahin, G., & Atan, M. (2018). Avrupa Birliği'nde beşeri sermaye ve çevresel sürdürülebilirlik arasındaki ilgileşim üzerine bir sınama. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (68), 56-74.

Şahin, G., Çelebi Boz, F. & Başak, İ. S. (2025). Sağlık, çevre, kentleşme ve gelir arasındaki ilişkilerin yeni sanayileşmiş ülkeler özelinde irdelenmesi: CS-ARDL modeli ampirik kanıtları. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *71*(EYS'25 Özel Sayısı), 73-92.

The World Bank (1997), Helping countries combat corruption, The Role of the World Bank.

Ticaret Ekonomisi, https://tr.tradingeconomics.com/turkey/corruption-index, (E.T. 28 Haziran 2025).

Topal, M. H., & Ünver, M. (2016). Yolsuzluğun belirleyicileri: Kırılgan ekonomiler için panel eş-bütünleşme analizi. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi, 02(02),* 58-68.

Transparency International, What is corruption?, https://www.transparency.org/en/what-is-corruption, (E.T. 22 Ocak 2025).

Verma, R. (2007). Savings, investment and growth in India: an application of the ARDL bounds testing approach. *South Asia Economic Journal*, *8(1),* 87-98.

Wang, Z., Danish, K., Zhang, B. & Wang, B. (2018). The moderating role of corruption between economic growth and CO2 emissions: Evidence from BRICS economies. *Energy*, *Vol.148*, 506-513.

Yılancı, C.T. & Şaşmaz, M.Ü. (2023). The effect of corruption on the tax revenue: Case of EU transition economies. *İstatistik Araştırma Dergisi, 13 (1),* 73-84.

Çatışma Beyanı

Makalenin yazarları, bu çalışma ile ilgili taraf olabilecek herhangi bir kişi ya da finansal ilişkileri bulunmadığını dolayısıyla herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan eder.

Destek ve Teşekkür

Çalışmada herhangi bir kurum ya da kuruluştan destek alınmamıştır.